

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC QUÂN SỰ HIỆN NAY

ĐỖ VĂN LÙNG

Khoa Lý luận Mác - Lênin, Trường Đại học Trần Quốc Tuấn

Ngày nhận bài: 18/02/2022; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 24/02/2022; Ngày duyệt đăng: 02/03/2022

ABSTRACT

With the motto "the educational quality of the University is the combat readiness of the unit". Therefore, the goal of training military cadres at military universities is the expected model of the personality type of military cadres that the training process at military universities needs to achieve. It aims to ensure that after graduation, students have full qualifications and capacity to undertake all tasks required by the Party, State and Army. With the point of view of training for use, when building training goals, military universities need to start from the actual operational model of officers which is the main basis for switching to building military cadre personality model.

Key words: Military university; education quality; training process

Chất lượng đào tạo là một phạm trù cơ bản của giáo dục học, làm sáng tỏ phạm trù này có ý nghĩa rất quan trọng cả về lý luận và thực tiễn, giúp chúng ta nhận thức đầy đủ, đúng đắn thực trạng quá trình đào tạo; xác lập hệ tiêu chí để đánh giá, kiểm định, quản lý quá trình đào tạo. Đồng thời cung cấp cơ sở khoa học cho việc xây dựng, thực hiện hệ thống các giải pháp khả thi đối với việc nâng cao chất lượng đào tạo hiện nay. Chất lượng đào tạo là một phạm trù khá trừu tượng, đa cấp, đa diện, được cảm nhận ở những mức độ, góc độ khác nhau. Hiện nay, có nhiều cách tiếp cận khái niệm chất lượng đào tạo. Kế thừa các quan niệm về chất lượng đào tạo, đồng thời tiếp cận theo quan điểm hệ thống cấu trúc, chúng tôi cho rằng khái niệm chất lượng đào tạo có bốn dấu hiệu cơ bản sau:

Thứ nhất, chất lượng đào tạo (CLĐT) ở đại học quân sự phải được thể hiện ở sự hoàn hảo, tối ưu của toàn bộ quá trình đào tạo

Đây là dấu hiệu cơ bản đầu tiên để đánh giá, xem xét tới CLĐT của một cơ sở đào tạo cụ thể trên một loại hình đối tượng đào tạo xác định. Nói đến sự hoàn hảo, tối ưu của toàn bộ quá trình đào tạo là nói đến tính tổng thể, toàn vẹn các hoạt động, các yếu tố cấu thành QTĐT. Bởi QTĐT là một chu trình kín, được diễn tiến theo một logic chặt chẽ từ khâu tuyển chọn, khâu tổ chức đào tạo, khâu kiểm tra, đánh giá kết quả, khâu kiểm định kết quả từ thực tiễn của học viên tốt nghiệp. Trong chu trình đó, có sự tác động đan xen, hỗ trợ của các nhân tố như mục tiêu đào tạo, chương trình, nội dung, quy trình đào tạo, người dạy, người học... Hoạt động đào tạo ở ĐHQS cũng tuân theo chu trình đó, vì vậy khi xét tới CLĐT ở ĐHQS, ta cũng phải xem xét tới sự hoàn hảo, tối ưu của các khâu, các nhân tố cấu thành nên toàn bộ QTĐT. Tuy nhiên, mức độ tối ưu, xuất sắc, hoàn hảo của các khâu, các nhân tố đó cần phải được đặt trong những điều kiện cụ thể, phải phù hợp với mục tiêu đã được xác định, có những tiêu chí được định dạng cả về mặt lượng và tính, phù hợp với thực tiễn đào tạo của nhà trường, của quân đội, của bậc học trong hệ thống giáo dục của đất nước hiện nay.

Thứ hai, CLĐT chính là sự tổng hoà hữu cơ chất lượng của các hoạt động, các yếu tố cơ bản trong QTĐT cán bộ quân đội ở ĐHQS hiện nay

Đây là đặc trưng rất quan trọng khi nói đến CLĐT, nó là cơ sở để phân biệt chất lượng của toàn bộ quá trình với chất lượng của từng mặt, từng yếu tố trong QTĐT. Đương nhiên từng mặt, từng yếu tố đều có tác động biện chứng với nhau, cùng tạo nên chất lượng tổng thể của toàn bộ quá trình, song giữa các mặt của sự

vật với tổng thể sự vật lại có tính độc lập tương đối. Do đó, xem xét chất lượng của QTĐT cần xét tới chất lượng tổng hợp các hoạt động, các yếu tố cấu thành toàn bộ QTĐT, tránh việc xem xét giản đơn, tách biệt, chỉ chú trọng tới từng mặt mà bỏ qua tính tổng thể của QTĐT. Đào tạo ở ĐHQS là một quá trình tổng thể có mục đích, có tổ chức, diễn ra trong sự phối kết hợp của các lực lượng sư phạm và hoạt động tự đào tạo của học viên nhằm hình thành cho người học những phẩm chất, năng lực cần thiết theo mục tiêu, mô hình người cán bộ quân đội, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng, chiến đấu của quân đội. Quá trình đó thường được xét từ hai bình diện chủ yếu:

- Xét dưới góc độ các hoạt động cơ bản của QTĐT, thì QTĐT ở ĐHQS bao gồm các hoạt động cơ bản như: hoạt động tuyển sinh, hoạt động trong QTĐT (bao gồm hoạt động dạy, hoạt động học, hoạt động giáo dục nhân cách, hoạt động quản lý, điều hành QTĐT, hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả, hoạt động bảo đảm cơ sở vật chất, kỹ thuật...), hoạt động khảo sát rút kinh nghiệm QTĐT. Từ góc độ này cho thấy, khi xem xét CLĐT ở ĐHQS cần xem xét tới chất lượng của từng hoạt động đó cũng như chất lượng tổng hợp của các hoạt động đó trong thực tiễn QTĐT ở ĐHQS hiện nay.

- Xét dưới góc độ cấu trúc các nhân tố cơ bản cấu thành QTĐT, thì QTĐT ở ĐHQS được cấu thành bởi các nhân tố cơ bản như: mục tiêu, chương trình, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, phương tiện, người dạy, người học... Các nhân tố đó quan hệ thống nhất biện chứng với nhau, tác động đan xen, hỗ trợ, chế ước nhau, cùng ảnh hưởng tới toàn bộ QTĐT. Vì vậy, đề cập tới CLĐT ở ĐHQS hiện nay, phải đề cập tới chất lượng của từng nhân tố cũng như chất lượng tổng hợp hữu cơ của các nhân tố đó.

Thứ ba, nói đến CLĐT ở ĐHQS hiện nay cần nói đến mức độ đạt được mục tiêu đào tạo ở từng nhà trường ĐHQS đã xác định

Mục tiêu đào tạo cán bộ quân đội ở các trường ĐHQS chính là mô hình dự kiến về kiểu nhân cách của người cán bộ quân đội mà QTĐT ở các trường ĐHQS cần phải đạt tới nhằm đảm bảo cho học viên sau khi tốt nghiệp có đầy đủ phẩm chất, năng lực đảm đương được mọi nhiệm vụ mà Đảng, Nhà nước, quân đội yêu cầu. Với quan điểm đào tạo đề sử dụng, khi xây dựng mục tiêu đào tạo, các trường ĐHQS cần xuất phát từ mô hình hoạt động thực tiễn của người cán bộ, lấy đó làm căn cứ chủ yếu để chuyên sang xây dựng mô hình nhân cách người cán bộ quân đội (mô hình về phẩm chất năng lực).

(Xem tiếp trang 54)

đục nói chung, quá trình giáo dục PCCT nói riêng. Sự hình thành, phát triển nhân cách của mỗi học viên là kết quả của sự thống nhất giữa điều kiện khách quan của quá trình giáo dục và vai trò chủ quan của họ với tư cách là chủ thể có ý thức của quá trình giáo dục. Trong mỗi quan hệ đó, tự giáo dục của học viên có vị trí hết sức quan trọng, trực tiếp quyết định sự hình thành và phát triển phẩm chất nhân cách của cá nhân. Chỉ thông qua tự giáo dục, tự rèn luyện tích cực và tự giác thì những giá trị PCCT với tư cách là nhu cầu khách quan mới được chuyên hoá thành những phẩm chất của cá nhân mỗi học viên.

Bốn là, phát huy sức mạnh tổng hợp của các lực lượng trong quá trình giáo dục phẩm chất chính trị cho học viên. Tham gia vào quá trình giáo dục - đào tạo ở HVHQ bao gồm nhiều lực lượng, nhiều cơ quan, đơn vị, nhiều bộ phận khác nhau. Mỗi cơ quan, đơn vị, mỗi bộ phận có vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ riêng nhưng có mối quan hệ chặt chẽ, tác động hỗ trợ lẫn nhau tạo thành một chỉnh thể thống nhất hướng tới mục đích chung là nâng cao chất lượng giáo dục theo mục tiêu đào tạo, trong đó có việc nâng cao chất lượng giáo dục PCCT cho học viên. Do vậy, phát huy sức mạnh của các lực lượng giáo dục là vấn đề mang tính nguyên tắc và có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo nói chung và quá trình giáo dục PCCT cho học viên nói riêng.

Năm là, Xây dựng môi trường sư phạm quân sự trong Học viện. Môi trường và con người luôn có mối quan hệ biện chứng tác động qua lại lẫn nhau, trong đó con người vừa là sản phẩm của môi trường, của các hoàn cảnh và quan hệ xã hội vừa là chủ thể năng động, tích cực cải tạo hoàn cảnh và cải tạo chính bản thân mình. Môi trường sư phạm quân sự là một bộ phận của môi trường trong đơn vị tác động sâu sắc và toàn diện đến đời sống và hoạt động của người học viên đặc biệt là đối với việc giữ gìn và phát triển PCCT tinh thần, đạo đức cách mạng và các giá trị truyền thống tốt đẹp của đơn vị, của quân đội.

PCCT của học viên ở HVHQ là phẩm chất xã hội cơ bản, chủ đạo trong hệ thống các phẩm chất nhân cách, phản ánh chất lượng và giá trị của người học viên về mặt giác ngộ giai cấp, giác ngộ dân tộc, hình thành trong quá trình dạy học, giáo dục, rèn luyện và tham gia các quan hệ xã hội của người học viên. Để thực hiện tốt mục tiêu yêu cầu đào tạo, cung cấp đội ngũ cán bộ thực sự tiêu biểu về PCCT, những người cán bộ ngành giới về chuyên môn, vững vàng về tư tưởng trong các đơn vị tàu Hải quân, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội, Quân chủng vững mạnh về chính trị làm cơ sở để phát huy sức mạnh tổng hợp của các nhân tố khác, thì vấn đề nâng cao chất lượng giáo dục PCCT cho học viên ở HVHQ hiện nay là vấn đề cấp bách đặt ra. Để nâng cao chất lượng giáo dục PCCT cho học viên cần tiến hành đồng bộ nhiều giải pháp, các giải pháp trên chỉ là những giải pháp cơ bản nhất, có mối quan hệ thống nhất, tác động qua lại, bổ sung chế ước lẫn nhau. Vì vậy, trong quá trình giáo dục PCCT cho học viên cần vận dụng linh hoạt, đồng bộ các giải pháp tránh đề cao, tuyệt đối hoá hoặc coi nhẹ bất kỳ giải pháp nào; tuy nhiên vị trí, vai trò của các giải pháp không ngang bằng nhau, trong đó giải pháp thứ nhất giữ vai trò chủ đạo, xuyên suốt.

Chú thích:

(1) Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ lần thứ XX nhiệm kỳ 2020-2025 (2020), Học viện Hải quân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Danh Bích (chủ nhiệm) (2004), Nâng cao bản lĩnh chính trị năng lực hoạt động thực tiễn của cán bộ chủ trì CTĐ, CTCT ở đơn vị cơ sở, Đề tài cấp Bộ, Hà Nội.
2. Tổng cục Chính trị (2008), Học thuyết Mác - Lênin về chiến tranh và quân đội, Nxb quân đội nhân dân, Hà Nội.
3. Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ lần thứ XX nhiệm kỳ 2020-2025 (2020), Học viện Hải quân.

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG...

(Tiếp theo trang 30)

Từ đặc trưng trên, đề đảm bảo giữ vững và nâng cao CLĐT ở ĐHQ, cần giải quyết tốt hai vấn đề sau:

- Phải đảm bảo chất lượng của việc xây dựng mục tiêu đào tạo cán bộ quân đội trong giai đoạn hiện nay. Mục tiêu đó phải đáp ứng được những yêu cầu cơ bản: thích đáng, hợp lý, chính xác, khả thi, có thể quan sát, đo lường được.

- Phải huy động toàn bộ các lực lượng sư phạm, các điều kiện nguồn lực của nhà trường vào việc thực hiện tốt mục tiêu đào tạo đã xác định.

Thứ tư, chất lượng đào tạo cán bộ quân đội ở các trường ĐHQ phải được thể hiện qua sự biến đổi về chất của học viên sau QTĐT. Đồng thời, QTĐT đó phải thật sự có ý nghĩa xã hội, có ý nghĩa kinh tế, đáng để Nhà nước, quân đội đầu tư sức lực, tiền của

Dấu hiệu này đòi hỏi phải xem xét tới mức độ trưởng thành về nhân cách của học viên sau QTĐT. Đây chính là “đầu ra” của QTĐT. Mức độ phát triển nhân cách của học viên sau một QTĐT là thước đo tập trung, là biểu hiện cao nhất của CLĐT, vì đó chính là “sản phẩm” của QTĐT. Do đó, khi đánh giá CLĐT, phải xem xét sự phát triển cả về kiến thức, kỹ năng, thái độ của học viên sau QTĐT. Đồng thời, phải tính đến sự phát triển đó có ảnh hưởng như thế nào đối với khả năng thực hiện nhiệm vụ, khả năng phát triển của người cán bộ trong thực tiễn hoạt động nghề nghiệp quân sự với chức trách được giao. Điều này cho thấy, việc đánh giá CLĐT không chỉ đơn thuần dựa vào kết quả học tập - rèn luyện của học viên trong quá trình học tập tại trường, mà cần chú trọng tới mức độ đảm đương nhiệm vụ thực tế của người cán bộ mới, cũng như khả năng phát triển của đội ngũ này trong thực tiễn nghề nghiệp quân sự hiện nay. Mặt khác, xem xét CLĐT cán bộ ở ĐHQ hiện nay còn phải xét cả tính mục đích, ý nghĩa xã hội cũng như ý nghĩa kinh tế của QTĐT đó. Vì vậy, chúng ta cần đề cao giá trị xã hội của việc đào tạo cán bộ quân đội và cũng cần tính đến giá trị kinh tế, hiệu quả kinh tế mà QTĐT đó đem lại. Từ đó, luận chứng khoa học cho việc đầu tư tài chính, sức lực của Đảng, Nhà nước, quân đội cho công tác đào tạo đội ngũ cán bộ quân đội hiện nay.

Từ cách tiếp cận CLĐT ở ĐHQ hiện nay trên bốn dấu hiệu cơ bản đó, chúng tôi cho rằng chất lượng đào tạo ĐHQ là phạm trù dùng để chi tổng hoà chất lượng của các yếu tố, các hoạt động cấu thành toàn bộ QTĐT. Được biểu hiện tập trung ở chất lượng sản phẩm của QTĐT, đó là sự trưởng thành về nhân cách của học viên cả về kiến thức, kỹ năng, thái độ sau QTĐT, đáp ứng được các yêu cầu về tiêu chuẩn người cán bộ quân đội trong giai đoạn hiện nay.

Quan niệm này vừa đảm bảo chi rõ tính tổng thể của QTĐT ở ĐHQ, vừa chỉ ra được những mặt, những thuộc tính căn bản chủ yếu cấu thành và tác động đến chất lượng của toàn bộ QTĐT ở ĐHQ hiện nay. Đồng thời, đây cũng là cơ sở cho việc xác định hệ tiêu chí để đánh giá, kiểm định và nâng cao CLĐT đội ngũ cán bộ quân đội hiện nay.

vì sự nghiệp phát triển
GIÁO DỤC